

Merghelynck Museum

Het eigenzinnig museumreglement

Van verzamelaar tot conservator

Het Merghelynck Museum heeft een bijzondere geschiedenis. Het museum is genoemd naar oprichter Arthur Merghelynck (1853-1908). Merghelynck kon zich dankzij zijn fortuin volledig focussen op zijn hobby's: geschiedenis, genealogie en collectioneren. Zijn familiegeschiedenis inspireert hem tot de oprichting van wat hij 'Hôtel-Musée Merghelynck' noemt, het huidige Merghelynck Museum.

Portret van Arthur Merghelynck

In 1892 koopt Arthur Merghelynck het 18de-eeuwse stadspaleis waar het museum vandaag nog steeds gevestigd is. Op dat moment woont hij afwisselend in Kasteel Beauvoorde en in een pand in de Ieperse Elverdingestraat. Hij koopt het stadspaleis om er een museum in te richten over de 18de-eeuwse adellijke levensstijl. Zijn fascinatie voor de 18de eeuw is geïnspireerd op de hoogdagen van zijn familiegeschiedenis. François Merghelynck (1744-1795) slaagt er in enkele topfuncties, waaronder schatbewaarder en hoogbaljuw van Ieper te bekleden. In 1773 wordt hij door de Oostenrijkse keizerin Maria Theresia tot de adelstand verheven. Als genealoog verdiept Arthur Merghelynck zich in de familiegeschiedenis en heeft hij als missie het familiepatrimonium in ere te herstellen. De aankoop van dit pand sluit hier bij aan. Het was gebouwd in opdracht van zijn overgrootvader, François Merghelynck.

Museumreglement wordt museumstuk

In 1892 koopt Arthur Merghelynck het stadspaleis en in 1894 opent hij er zijn privémuseum. Hij profileert zich meteen als een vooruitstrevende en eigenzinnige museumconservator. Familiestukken krijgen een plek in het museum en hij vult de collectie aan met talrijke aankopen. Hij stelt er beeldende kunst, zowel geschilderde portretten, landschapsschilderijen en stillevens maar ook tekeningen en etsen, porselein, toegepaste kunsten en dagelijkse gebruiksvoorwerpen tentoon. Naast unieke en hoogwaardige stukken heeft hij ook oog voor rariteiten, ogenschijnlijk banale stukken die minder kwaliteitsvol zijn. Hij verzamelt alles dat een plek in zijn museumverhaal kan krijgen.

Hotel-Museum Merghelynck Huisreglement inwendige orde, 1898

Tegen de tijdsgeest in, waarbij musea vooral wetenschappelijke instellingen zijn, zet hij actief in op publiekswerking en communicatie. Hij zet promotiecampagnes op, publiceert een catalogus en stelt een museumreglement op. Hij geeft topfotografen zoals de familie Antony de opdracht om het museum te fotograferen. Deze beelden publiceert hij in de pers en diverse publicaties. Hij nodigt zelfs internationale toonaangevende mensen uit en vraagt hen om mondelinge reclame te maken, influencers avant-la-lettre. Deze herinneringen aan Arthur Merghelynck als conservator en de getuigen van zijn museale visie zijn ondertussen ook erfgoed geworden.

Spelregels voor speelreizigers en andere rariteiten

In de museumcollectie van het Merghelynck Museum en Yper Museum bewaren we catalogi, foto's en administratie rond de museumwerking. Een opvallend stuk is het museumreglement uit 1898. Het is überhaupt al opvallend om een museumreglement zo op te stellen. Het reglement is met de hand geschreven en gesigneerd.

De vorm en de inhoud van dit reglement illustreren meteen de eigenzinnige aanpak van Arthur Merghelynck. Het is opgesteld in het Frans en in het Nederlands. Op dat moment sprak de lokale elite enkel Frans. Het is dus zeker een statement dat Arthur Merghelynck dit reglement tweetalig opmaakt. Een opvallende regel stelt dat inwoners van Ieper en het arrondissement het museum alleen mogen bezoeken met uitdrukkelijke toestemming van de eigenaar. 'Speelreizigers' zoals Arthur Merghelynck toeristen noemt, hebben deze toestemming niet nodig. Als Ieperling was er dus een grotere drempel om het museum te bezoeken dan voor toeristen. Dat is op zijn minst opmerkelijk. Wellicht is dit een gevolg van zijn complexe relatie met de lokale elite die vooral na zijn huwelijk bijzonder koel was.

In 1895 huwt Arthur Merghelynck met Julienne Flyps. Zij was een boerendochter uit Langemark en werkte als dienstster in de taverne Het Gouden Hoofd in de Rijselsestraat, vlakbij het museum. De lokale bourgeoisie tilt zwaar aan het standenverschil. Die reactie komt hard aan bij het echtpaar. Wellicht is deze voorwaarde in het reglement de manier waarop Arthur Merghelynck deze houding aan de kaak stelt.